

ÇANKAYA REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Bilinçli Teknoloji Kullanımı

OKUL ÖNCESİ-İLKOKUL VELİ SUNUSU

TEKNOLOJİ NEDİR?

- **Teknoloji**, insanlar tarafından kullanılan makineler, modifikasyonlar, düzenlemeler ve prosedürler dahil olmak üzere araçların toplamıdır.

Teknoloji insan yaşamını kolaylaştıran, gündelik işlerin yerine getirilmesinde kolaylık sağlayan bir araçtır.

TEKNOLOJİ ve BİLİNÇ

- ▶ Dijital dünyada varlığımızı sürdürüyoruz.
- ▶ Günün her anı yanımızdan ayırmak istemediğimiz '**akıllı telefonlarımız**,
- ▶ Bilgi paylaşımı yaptığımız ve haberler dahil farklı paylaşımları/bilgileri takip ettiğimiz **sosyal medya hesapları**,
- ▶ Karşısında uzun vakitler geçirebileceğimiz **ekranlar**...

TEKNOLOJİ ve BİLİNÇ

- ▶ Dijital teknoloji, dünyayı değiştirmiş ve değiştirmeye devam etmektedir.
- ▶ Her geçen zaman daha fazla çocuk internetle tanışarak kullanmaktadır.
- ▶ Bu noktada **çocukluğun kendisinin de dijital teknolojinin etkisiyle hızla değiştiği** söylenebilir.

DİJİTAL EBEVEYN

- ▶ Okuryazarlık
- ▶ Farkındalık
- ▶ Kontrol
- ▶ Etik
- ▶ Yenilikçilik

Dijital ortamdaki avantajlardan ve risklerden haberdar olabilme

Bilgisayar ve internet kullanımında çocuklara rol model olabilme

Dijital dünyadaki tehlikelere karşı çocukları koruyabilme

Teknolojik gelişmeleri takip edebilme

DİJİTAL DÜNYANIN YARATTIĞI FIRSATLAR

- ▶ Bilgiye ulaşma imkanı
- ▶ Sesli ve görüntülü olarak dünyanın bir ucundan diğer ucuna erişim sağlayabilme imkânı
- ▶ Yaratıcılıklarını ortaya çıkarabilecekleri imkanlar
- ▶ Özgürlüklerini ortaya koyabilmelerini sağlayan ortam imkanı
- ▶ e-posta ya da sesli- görsel iletişim araçlarıyla iletişim kurabilme ve paylaşımda bulunma imkânı

DİJİTAL DÜNYANIN YARATTIĞI RİSKLER

- ▶ Kötü örnek teşkil edecek içeriklere maruz kalma ihtimali var.
- ▶ Küçük yaştaki kullanıcıların, aşırı şiddet içeriklerine erişme ihtimalleri oldukça yüksek.
- ▶ Cihazların ve uygulamaların çeşitliliği çocukların gizlilik ve güvenliklerini tehlikeye atmaktadır
- ▶ İnternet ortamında yanlış arkadaşlıklar geliştirilmesi, telafisi güç, hayati zararlara neden olabilir.
- ▶ Asosyal bir kişilik gelişimi gösterebilirler.
- ▶ Siber zorbalığa maruz kalabilir ya da siber zorbalık yapabilirler.

DİJİTAL EBEVEYN

0-13 YAŞ ARALIĞI İÇİN DIKKAT EDİLMESİ GEREKEN RISKLER

- ▶ Araştırmalar çocukların gün geçtikçe interneti daha küçük yaşta kullanmaya başladığını göstermektedir. Bu yaşta çocukların teknoloji kullanımında acemi olması, düşük ve yeterince gelişmemiş sosyal becerileri, onları **internet ortamında daha fazla savunmasız** bırakmakta ve riskli içeriğe maruz kalma ihtimallerini arttırmaktadır.
- ▶ Küçük yaş çocuklarda **video paylaşım siteleri en çok ziyaret edilen popüler siteler** olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocuklarımızın internete kolay ulaşabilir olması da, serbest ve denetimsiz bırakıldıkları takdirde, **yaşları itibariyle izlememeleri gereken şiddet, alkol, madde kullanımı ve cinsellik gibi içeriklere maruz kalmalarına** sebep olmaktadır.
- ▶ Maalesef bizzat anne babalar tarafından çocukları hakkında çok küçük yaştan itibaren oluşturulan **dijital geçmişler” ya da “dijital ayak izleri” çocukların gizlilik ve güvenliklerini tehlikeye** atar hale gelmiştir. Bazı anne babalar blog yazma, bazılarıysa düzenli olarak çocuklarının daha doğmadan önce anne karnındaki ultrason görüntülerinden başlayıp, yürüyüp konuşmaya başladığı anlarına kadar fotoğraf ve videolarını çekip bunları internet ortamında paylaşmak suretiyle onların dijital ayak izlerini oluşturmaktadır.

DİJİTAL EBEVEYN

0-13 YAŞ ARALIĞI İÇİN DIKKAT EDİLMESİ GEREKEN RISKLER

- ▶ Akıllı telefonlar ve dokunmatik ekranlı tabletler söz konusu olduğunda, **birçok uygulama, çocuğun veya ebeveyninin bilgisi olmaksızın belirli kullanıcı bilgilerini kullanmaktadır.** Bu bilgi, çocuğun **kimlik ayrıntılarını, coğrafi konumunu veya telefon numarasını** içerebilir. Buna ek olarak, bazı işletim ortamları kullanıcılara uygulamayı indirmeden önce herhangi bir bilgilendirme yapmadan, uygulamalar içindeki sosyal paylaşım sitelerine bağlantılar sağlamaktadır.
- ▶ 13 yaşından küçük çocuklar, **oyunlarda yaşadıkları olumsuzluklardan** (arkadaşları tarafından oyundan dışlanma, çevrimiçi profillerinin kötüye kullanılması, oyundaki hesaplarının çalınması, hacklenmesi, sanal para kaybı vb.) yaşları gereği daha büyük yaştaki çocuklara oranla çok daha fazla etkilenebilirler.
- ▶ Dijital aletlerin kullanımında karşılaşılabilecekleri **riskler hakkında** genel bir bilgiye sahip olsalar bile **küçük çocuklar yaşça daha büyük olan çocuklara oranla daha savunmasızlardır.** Bunun sebebi sadece bilmelerinin yeterli olmaması ve gerçek bir tehditle karşılaştıklarında bunu anlamamaları ya da çabuk kanabilmeleridir.

DİJİTAL EBEVEYN

0-13 YAŞ ARALIĞI İÇİN DIKKAT EDİLMESİ GEREKEN RISKLER

- ▶ 8-9 yaş altı çocuklar genellikle sanal dünyaya erişimi, Facebook gibi **sosyal paylaşım sitelerini kullanmayı, yaşça kendilerinden büyük olan kardeşlerinden öğrenir**. Bu sebeple çocuğun etrafında, ondan yaşça büyük olan kardeşler, iyi birer abi-aba ve iyi birer örnek olmaları için bilinçlendirilmeli ve küçük çocuklarımızın iyiliği için büyük kardeşlerin rolü dikkate alınmalıdır.
- ▶ Anne babalar küçük çocuklarının internet faaliyetlerini, büyük çocuklarına göre daha masumca ve tehlikesiz gördüklerinden, **daha az kontrol etme eğiliminde** olabilmektedir. Örneğin, 13 yaş üstü çocuklarıyla interneti birlikte kullanırken küçük çocuklarını yalnız bırakabilmekte ve bu durum küçük yaş çocukları daha fazla riskle karşı karşıya bırakabilmektedir.

**DİJİTAL DÜNYADA
EBEVEYN OLMA
REHBERİ**

NELERE DİKKAT EDİLMELİ?

Yaşlara Göre Önerilen Süreler

- ▶ 0-3 yaş: Ekrandan olabildiğince uzak tutulmalıdır.
- ▶ 3-6 yaş: Günlük toplam süre en fazla 20-30 dk.
- ▶ 6-9 yaş: Günlük toplam süre en fazla 40-50 dk.
- ▶ 9-12 yaş: Günlük toplan süre en fazla 60-70 dk.
- ▶ 12+ yaş: Günlük toplam süre en fazla 120 dk.

Çocuk Dijital Dünyada Hangi İhtiyaçlarını Karşılıyor?

- Kendini İfade Etme İhtiyacı?
- Kendini İyi Hissetme Hali?
- Enerjiyi Boşaltma İhtiyacı?
- Sosyalleşme İhtiyacı?

NELERE DİKKAT EDİLMELİ?

- İçerik Kullanımı kontrol edilmeli
Şiddet-Medya Obezitesi-Siber Güvenlik...

NELERE DİKKAT EDİLMELİ?

- Çocuğa alternatif uğraş alanları sunmak

TEKNOLOJİ NASIL KULLANILMALI?

- ▶ En az çocuk kadar internet ve dijital aletler hakkında bilgi sahibi olunmalı
- ▶ Kurallar belirlenmeli ve net olmalı
- ▶ Çocuğa teknolojiyi yasaklamak yerine çocuk güvenli kullanıma yönlendirilmeli
- ▶ Çocuk olası riskler konusunda bilgilendirilmeli
- ▶ ***Sağlıklı ebeveyn çocuk ilişkisi korunmalı***
- ▶ Eğitim amaçlı kullanılması öncelik olarak sunulmalı

NELERE DİKKAT EDİLMELİ?

0-13 YAŞ ARASI ÇOCUKLAR İÇİN ÖNERİLER

- ▶ Telefonunuz, tabletiniz ya da bilgisayarınız **kolay ulaşılabilir olmamalı, şifreli olmalı** ve bu şifrelerin sizde saklı olduğundan emin olmalısınız.
- ▶ Dijital aletlerin kullanımı konusunda aile içerisinde aldığınız kararları, aile büyükleriyle, evdeki diğer büyük kardeşlerle ve çocuğunuzun arkadaşlarının ebeveynleriyle de paylaşmalısınız. Böylelikle **sizin dışınızda birileri çocuğunuzla ilgilenirken güvende olduğundan** emin olursunuz. Daha büyük çocuklarınızla, kardeşlerine ne öğretip ne öğretmemeleri ve nasıl örnek olmaları gerektiği konusunda konuşmalısınız.

NELERE DİKKAT EDİLMELİ?

0-13 YAŞ ARASI ÇOCUKLAR İÇİN ÖNERİLER

İlkokul döneminde çocuğu olan anne babaların bilmesi gereken, **“Problemlili kullanımı” önleme çalışmalarında ilkokul döneminin en kritik dönem** olduğudur.

Eğer dijital aletlerin doğru ve sağlıklı kullanımını bu yaşlarda çocuklarınıza öğretebilerseniz, bu davranış kalıbı büyük oranda yerleşir ve onların sonraki gelişim dönemlerinde problemlili kullanım geliştirmesine önemli ölçüde mani olur.

Küçük Çocuklarımıza Güvenli Teknoloji Kullanımını Nasıl Anlatabiliriz?

Her şeyden önce doğru kullanım ile ilgili davranış kalıplarını kendi hayatımızda tatbik edip onlara **rol model** olmalıyız.

İkinci olarak sağlıklı kullanım ya da sağlıksız kullanımın ne anlama geldiğini tam anlamıyla anlamayacak kadar küçük yaşta olan çocuklarımıza “yatak odana bilgisayar, tablet girmeyecek” ya da “yatmadan en az bir saat önce bilgisayarını, telefonunu kapatmış olacaksın” gibi **somut örneklerle** anlatabiliriz.

KAYNAKÇA

- ▶ <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuklarda-Bilisim-Teknolojileri-Kullanım-Arastırması-2021-41132>
- ▶ [https://tr.wikipedia.org/wiki/Teknoloji_\(anlam_ayr%C4%B1m%C4%B1\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Teknoloji_(anlam_ayr%C4%B1m%C4%B1))
- ▶ https://tr.wikipedia.org/wiki/Dijital_vatanda%C5%9FI%C4%B1k
- ▶ <https://www.yedam.org.tr/teknoloji-bagimliligi>
- ▶ <https://www.yesilay.org.tr/tr/bagimlilik/teknoloji-bagimliligi>
- ▶ Yay, M. (2019). Dijital Ebeveynlik. Yeşilay Yayınları. İstanbul.

Çankaya Rehberlik ve Araştırma Merkezi

Web : www.cankayaram.meb.k12.tr
Tel : 0(312) 466 67 76
İnstagram : @cankayaram
twitter : @cankayaram